

Kotimaa | Koulutuskuntayhtymä 50 vuotta

Pala palalta yhteenkasvanut

Koulutuskuntayhtymä: 50-vuotiaan juuret ulottuvat 1800-luvulle.

Teksti: Pekka Puustinen
Grafiikka: Eveliina Salomaa

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä viettää tänään 50-vuotissyntymäpäiväänsä työn, siis opiskelun merkeissä.

Toki talon noin 1025 työntekijän henkilökunta jollakin tapaa merkkipäivää juhlistaa yhdessä noin 7500 opiskelijan kanssa.

Tuota henkilöstö- ja opiskelijamäärää ei kuitenkaan ole kasvatettu viidessä vuosikymmenessä.

Koulutuskuntayhtymä on pala palalta monesta oppilaitoksesta yhteenkasvanut kokonaisuus, jonka juuret ulottuvat ainakin 1860-luvulle saakka.

Yksi maakunnallisesti kootun ammatillisen koulutuksen iduista oli Joensuussa vuosina 1867–1875 toiminut köyhien tyttöjen koulu.

Koulutuskuntayhtymä aloitti toimintansa 12. helmikuuta 1964 Pohjois-Karjalan ammattikoulujen kuntainliittona.

Vuonna 1978 sen nimeksi tuli Pohjois-Karjalan ammatillisten oppilaitosten kuntainliitto ja vuonna 1992 Pohjois-Karjalan koulutuskuntainliitto.

Vuotta myöhemmin otettiin käyttöön nykyinen nimi.

Alkuvaiheessa ammattikoulujen kuntainliiton koulutus käynnistyi Joensuun, Lieksan ja Kiteen ammattiopistolaitoksissa.

Kokonaan uutena teemana koulutustarjontaa laajeni aikuisiin vuonna 1971 perustetun ammattikursikeskuksen myötä. Sen sivutoimipisteet aloittivat Kiteellä, Lieksassa ja Outokummussa seuraavana vuonna.

Nyt ammattikursikeskus tunnetaan Pohjois-Karjalan aikuisopistona, jonka siipien suojiin siirtyi vuosituhannen vaihteessa myös oppisopimuskoulutus.

Sen käynnisti vuonna 1957 Joensuun kaupungin ammattiopistolaatukunta, josta tuli

Alkuvaiheessa ammattikoulujen kuntainliiton koulutus käynnistyi Joensuun, Lieksan ja Kiteen ammattiopistolaitoksissa.

osa maakunnallista koulutuksen tarjoajaa vuonna 1968.

Ennen koulutuksen kokonaisuudesta ammattilista opetusta tarjottiin monella paikkakunnalla valtion, kunnan tai muun tahon järjestämänä.

Iloimantsissa toimi kiertävä maamieskoulu vuosina 1909–1919, jolloin koulusta tuli Iloimantsin maalaisseuran esityksestä valtion ylläpitämä Iloimantsin maamieskoulu.

Useiden kehitysvaiheiden ja nimennuosten jälkeen, joista yksi oli puutarhaopetus, koulusta tuli Iloimantsin ammatillinen oppilaitos vuonna 1992.

Opiskelijamäärä kääntyi sittemmin jyrkkään laskuun. Valtion sekä kuntaomisteisen ammatillisen koulutuksen yhdistettyä koulutuskuntayhtymä tarjosi 1990-luvun loppupuolella ratkaisuksi Iloimantsin lukion ja ammatillisen koulutuksen yhdistämistä.

Malli ei kunnalle kelvannut ja Iloimantsin ammattiopistolaitoksen toiminta päättyi vuonna 2009.

Vastaavia kehityskulkuja löytyy vaikkapa kaupallisesta koulutuksesta.

Joensuun Suomalainen kauppakoulu aloitti toimintansa vuonna 1909 Joensuun Kauppa- ja Tehdasyhdistyksen ylläpitämänä.

Vuonna 1917 koulun ylläpitäjäksi tuli Joensuun Kauppa-seura, sen jälkeen kauppaoppilaitoksen kannatusyhdistys, seuraavaksi Joensuun kaupunki, jota seurasivat ylläpitäjinä Joensuun ammatti-instituutti ja viimeinen koulutuskuntayhtymä.

Lieksaan perustettiin kauppaopisto ja Nurmekseen kauppaopisto vuonna 1967.

Enää ei ole kauppakouluja eikä kauppaoistoja. Alan ammatillisia opintoja tarjoavat koulutuskuntayhtymä ja ammatikorkeakoulu.

Varsin hyvin ajan kulloinkin vaatimaa ammatillisen koulutuksen polkua on seurattu Kiteellä, jossa toiminnan käynnistäjienä olivat vuonna 1903 Kiteen kunnan ylläpitämät naiskotiteollisuuskoulu ja mieskotiteollisuuskoulu.

Kiteen karjalalouskoulu aloitti vuonna 1908. Siitä tuli myöhemmin Pohjois-Karjalan käytännöllis-tietopuolinen karjanhoitokoulu ja sitten Kiteen

maatalousoppilaitos. Siihen yhdistettiin vuonna 1992 Onkamon metsäoppilaitos, jonka toiminta käynnistyi olympiavuonna 1952, sekä Joensuun metsä- ja puutalousoppilaitoksen vain nelivuotiseksi elänyt Onkamon toimipaikka vuonna 1996.

Maatalousopetusta järjesti Kiteellä alkuaan valtio, jonka vuonna 1961 ostamasta maatilasta Puhoksessa syntyi Kiteen koulutila.

Vuonna 1972 Puhokseen yhdistettiin Hammaslahdessa toiminut yksityinen karjalalouskoulu.

Onkamon metsäkoulun puolestaan perusti aikanaan Pohjois-Karjalan metsälautakunta.

Ajan ja tarpeiden muutosta kuvannee se, että Puhoksen koulutila on myyty ja Kiteen ammatillinen koulutus muutenkin herkässä vaiheessa.

Säätyläisrouvien perustama Joensuun köyhien tyttöjen koulu lakkautettiin tarpeettomana vuonna 1875, kun kaupunkiin perustettiin kansakoulu.

Viisi vuotta myöhemmin koulu avattiin uudelleen käsi-työkouluna. Vuonna 1909 sen

ylläpito luovutettiin Pohjois-Karjalan Kotiteollisuusyhdistykselle. Samalla nimeksi tuli Joensuun naiskäsi-työkoulu. Vuonna 1930 nimi muuttui lainmuutoksen myötä Joensuun naiskotiteollisuuskouluksi ja neljä vuosikymmentä myöhemmin kotiteollisuus-kouluksi.

Enää ei ole kauppakouluja eikä kauppaoistoja.

Valtio perusti vuonna 1946 Pohjois-Karjalan keskusammattikoulun, jonka päätoimipaikka oli Joensuun ja sivutoimipaikat Iloimantsi, Nurmes ja Outokumpu.

Pitkä historia löytyy myös ammattiopiston Niittylahden, entisen Pohjois-Karjalan kansanopiston taipaaleelta.

Opiston toiminta alkoi vuonna 1895 Kontiolahdella, mistä siirtyi neljä vuotta myöhemmin Niittylahteen.

Aluksi kannatusyhdistyksen ja sen jälkeen osakeyhtiön ylläpi-

tämä toiminta siirtyi koulutuskuntayhtymälle vuonna 1991.

Nykyisin osa koulutuskuntayhtymää on myös maakuntaliiton vuonna 1966 alkuun panema ja ylläpitämä kesäyliopisto.

Yksi sitkeimmistä koulutuksen ylläpitäjistä on ollut Joensuun Marttayhdistys, jonka vuonna 1919 perustama Joensuun Talouskoulu kantaa nykyisin liitännäisnimeä Pohjois-Karjalan ammattiopisto Joensuun palvelut.

Talousoppilaitoksen toiminta käynnistyi kaupungintalon ravintolassa ja sen jälkeen yksityiskodissa, kunnes se pääsi vuonna 1925 muuttamaan Pohjois-Karjalan maanviljelysseuran taloon Kirkkokadulla.

Kuusi vuotta myöhemmin Marttayhdistys osti koululle tontin Koulukadun varrelta ja vuotta myöhemmin vihittiin käyttöön rakennus, jossa toiminta peruskorjauksen jälkeen jatkuu edelleen.

Martat luovuttivat oppilaitoksen silloiselle ammatillisten oppilaitosten kuntainliitolle vuoden 1984 alusta lukien.

Suurin kerrallinen muutos ammatillisen koulutuksen jär-

jestämisestä ajoittuu 1990-luvun puoliväliin, jolloin koulutustalousta siirtyi lähes kokonaan kunnille.

Suurin yksittäinen oppilaitos, jonka omistaja vaihtui, oli maakunnassa Pohjois-Karjalan ammattiopistolaitos, aiemmalta nimeltään Pohjois-Karjalan keskusammattikoulu.

Koulun toimipaikat sijaitivat Joensuussa, Iloimantsissa, Nurmeksessa ja Outokummussa.

Keskusammattikoulun perusti kauppa- ja teollisuusministeriön ammatikasvatusosasto ja sen toiminta käynnistyi 1.9.1946. Valtionhallinnon järjestelyjen myötä koulun ylläpitäjäksi tuli opetusministeriön alainen ammatikasvatushallitus.

Alusta alkaen keskusammattikoulun rooliin kuului toimia myös kokeilu- ja kehittämissä, mikä perinne kunnallistamisen myötä siirtyi koulutuskuntayhtymään ja osaltaan näkyy niissä monissa laatupalkinnoissa ja tulo- ja koulutuspalkinnoissa, joita koulutuskuntayhtymälle on 2000-luvulla myönnetty.

GRAFIKKA: EVELIINA SALOMAA, LÄHDE: POHJOIS-KARJALAN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ